

Nr 56.

Ankom till riksdagens kansli den 6 juni 1944 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ändring av gällande bestämmelser rörande gäldandet av viss ersättning till ägodelningsnämndemän.

I en inom första kammaren väckt motion, nr 21, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har herr *Siljeström* yrkat, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande sådan ändring av 21 kap. 12 § lagen om delning av jord på landet, att ersättning till ägodelningsnämndemännen för inställelse vid ägodelningsrätten skall i likhet med ersättningen till ägodelningsdomaren gäldas av allmänna medel.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för detta yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt 21 kap. 12 § *lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet* skola ägodelningsdomaren och ägodelningsnämndemännen för resa till och från det ställe, där ägodelningsrätten sammanträder, samt för uppehållet vid rätten med nedan angivet undantag åtnjuta ersättning enligt gällande rese-reglemente. Denna ersättning skall gäldas till ägodelningsdomaren av allmänna medel och till ägodelningsnämndemännen av sakägarna. Om flera mål förekomma vid ett sammanträde, skall den å sakägare belöpande kostnaden fördelas å alla målen efter vad som prövas skäligt. Hålles sammanträde med ägodelningsrätt å lagtima ting eller sammanträde med tremansnämnd, och är häradsrättens ordförande även ägodelningsdomare, eller är i häradsrätten tjänstgörande nämndeman tillika ägodelningsnämndeman, skall ersättning ej till dem utgå.

Enligt 122 § *skiftesstadgan den 9 november 1866* skulle dagtraktamente och resekostnad såväl till rättens ordförande som till dess ledamöter gottgöras av parterna.

I ett av den s. k. jordstyckningskommissionen den 16 oktober 1920 avgivet betänkande med förslag bl. a. till lag om delning av jord å landet upptogs i nämnda lagförslag (19 kap. 15 §) bestämmelse, att ersättningen för resa och uppehälle skulle gäldas, till ägodelningsdomaren av allmänna medel och till ägodelningsnämndemännen av sakägarna. Sedan nämnda lagförslag efter remiss till lagrådet överarbetats inom justitiedepartementet, av-

gav lantmäteristyrelsen den 28 april 1924 utlåtande däröver. Styrelsen anförde, i nu förevarande hänseende, att det torde vara påtagligt, att övervakandet och ledningen av jorddelningen vore att anse såsom en statsuppgift och att staten även hade intresse av att befrämja genomförandet av ägoregleringar. Om man därför i det allmännas intresse stadgade, att viss eller vissa frågor alltid skulle göras till föremål för prövning av ägodelningsrätt, syntes staten ock böra åtaga sig kostnaderna härför. I dessa fall borde staten ersätta såväl ordföranden som nämndemännen. I andra fall åter syntes en lämplig ordning vinnas, om statsverket gäldade ersättningen till ordföranden och kostnaden för nämndemännen stannade på sakägarna.

Sedan de framlagda lagförslagen ytterligare jämkats, remitterades de den 21 augusti 1924 till lagrådet, varvid föredragande departementschefen hänvisade till en inom justitiedepartementet upprättad promemoria. I denna anfördes, såvitt nu är i fråga, att föreskriften att ersättningen till ägodelningsdomaren skulle gäldas av statsmedel, vore ett led i strävandena att nedbringa delägarnas kostnader för skiftesväsendet. Beträffande lantmäteristyrelsens nyss återgivna yttrande framhölls i promemorian, att det givetvis måste anses önskvärt att kostnaderna för skiftesdomstolarnas verksamhet helt övertoges av staten, helst då mål, vilka för det dåvarande tillhörde allmän domstols upptagande, i ej obetydlig utsträckning vore avsedda att överflyttas till ägodelningsrätterna, men att det emellertid under rådande förhållanden knappast syntes tillrådligt att gå längre än enligt förslaget vore avsett.

I fråga om nämndemans rätt till gottgörelse för inställelse vid häradsrätt gäller för närvarande enligt *kungörelsen den 21 maj 1931 (nr 161) angående reseersättning till nämndemän* jämte vissa andra i administrativ ordning utfärdade författningar, att resekostnadsersättning i regel utgår av statsmedel enligt allmänna resereglementet.

I propositionen nr 27 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit, att från nästa budgetårs början nämndeman för inställelse vid tings- sammanträde skall tillerkännas rätt till traktamentsersättning av statsmedel i samma utsträckning som nu gäller beträffande resekostnadsersättning. Statsutskottet har i utlåtande nr 107 bifallit propositionen med viss mindre jämkning. Utskottets utlåtande har godkänts av riksdagen.

Utskottet. Nämndemän vid häradsrätt äga enligt gällande bestämmelser rätt till ersättning av allmänna medel för resa till och från tingsammans träden. Från och med nästa budgetår skola nämndemännen erhålla jämväl traktamentsersättning, som ävenledes skall bestridas av allmänna medel.

Beträffande ägodelningsnämndemän åter gäller däremot enligt 21 kap. 12 § jorddelningslagen, att den rese- och traktamentsersättning, vartill de enligt nämnda lagrum äro berättigade, skall gäldas av sakägarna.

Uppehållandet av ägodelningsrätternas verksamhet måste i likhet med uppehållandet av verksamheten vid de allmänna underdomstolarna anses vara ett statsintresse. Jämväl i övrigt tala enligt utskottets mening starka skäl för att rese- och traktamentsersättning till ägodelningsnämndemän skall gäldas av allmänna medel. Utskottet ansluter sig därför till motionärens yrkande om utredning rörande lagändring i sådan riktning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen med bifall till förevarande motion måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning rörande sådan ändring av 21 kap. 12 § lagen om delning av jord på landet, att ersättning till ägodelningsnämndemän för resa till och från det ställe, där ägodelningsrätten sammanträder, samt för uppehållet vid rätten skall gäldas av allmänna medel.

Stockholm den 6 juni 1944.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit
från första kammaren: herrar *Norman, Wistrand, Mannerskantz, Roos, Hage, Sten, Hallagård* och *Nils Elowsson*;

från andra kammaren: herr *von Seth**, fru *Johansson*, herrar *Larsson* i Östersund, *Johnsson* i Kastanjegården, *Jansson* i Hällefors och *Hedlund* i Rådom*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.